

LOTTE PETRI

DIABLOVO DIELO

BRÁNY ZLU SA OTVORILI

IKAR

LOTTE **PETRI**
D **IABLOVO**
DIELO

Preložila Ľubomíra Kuzmová

IKAR

Lotte Petri
DJÆVENELS VÆRK

Copyright © 2017 by Lotte Petri
Title of Danish Original edition: Djævelens værk
(Lindhardt og Ringhof Forlag, 2017)
This work was conveyed by Literarische Agentur
Kossack GbR, Hamburg.
Translation © 2019 by Ľubomíra Kuzmová
Jacket design © 2019 by Dorota Budziňáková
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

Preklad vznikol s podporou Literárneho fondu.

ISBN 978-80-551-6977-4

*Hlboko vo mne leží
čierna hladina smrti,
zrkadlíš sa na nej
v mojich zreničkách:
Tu prehodnoť svoj život
a moje meno uchovaj
v mŕkavých tisícročiach
vpísaných do kostí.*

Michael Strunge: *Kosti*, 1986

■ KAPITOLA 1

Cintorín Assistens, Kodaň 2014

Teraz je z teba anjel. Súdna antropologička Josefina Jespersenová si prečítala nápis na náhrobku z čierneho mramoru a na okamih zmeravela. Bol to detský hrob a pri pohľade na rok 1986 pocítila v bránici silné šklbnutie. Chlapec zomrel v tom istom roku ako jej brat. Boli by rovnako starí. Odkiaľala si a v myšlienkach sa vrátila do minulosti. Napokon sa od hrobu odvrátila a vydala sa ku skupinke robotníkov stavebnej firmy Metro v neónových úboroch. Kývla na nich, aby sa dali do práce.

Zima prišla zavčasu ako akési zlé znamenie. Dni splývali do jedného, rána akoby ani neexistovali a tma sa vkrádala už v skorých popoludňajších hodinách. Slnko utrpelo v boji s temnotou porážku a uložilo sa na zimný spánok. Nad krajinou ako ťažký koberec ležala hmla. Na cintoríne Assistens zanechal dážď rozorané brázdy. Lialo už niekoľko dní v kuse, zem bola úplne premáčaná.

Na vysoký stĺpový pomník, ktorý mal onedlho zmiznúť aj s pozostatkami pod ním, dopadalo ostré svetlo reflektora. Pristavený bager vyzeral ako hračkársky a obsluhoval ho mohutný chlap.

Josefine stála naboku s archeologičkou Ritou Magnussonovou a spolu dohliadali na prebiehajúce práce. Úlohou ich

tímu bolo uskutočniť etické presťahovanie severnej časti cintorína v súvislosti so stavbou stanice metra na námestí Nørrebros Runddel. Hroby sa mali vykopáť a ľudské pozostatky znovu uložiť do zeme. Nečudo, že projekt vyvolal odpor. Mnohí považovali odstraňovanie miest posledného odpočinku za vážne narušenie pokoja zosnulých. Stavbu metra to však nezastavilo. Pre Josefine bol projekt jedinečnou príležitosťou získať veľkú zbierku kostrového materiálu, ktorý by vedcom poskytol jasnú predstavu o zdraví Kodančanov. Kostry boli skutočne zlatou baňou a plánovali ich použiť na vedecké účely. Popri tom musela Josefine stíhať aj svoju bežnú prácu v antropologickom laboratóriu Ústavu súdneho lekárstva. Občas vďaka svojim bohatým vedomostiam o kostiach zastupovala hlavného patológa, najmä pri pitvách mŕtvol s rozsiahlymi poraneniami v dôsledku vážnych dopravných nehôd alebo ak sa nachádzali vo vysokom štádiu rozkladu.

Archeologička Rita z kodanského Mestského múzea mala na starosti označenie hrobov. Vykopávky viedla tvrdou rukou a poslúchali ju aj urastení chlapi. Tí pod jej velením bagrami efektívne zoškrabúvali jednu tenkú vrstvu zeminu po druhej. Rita prísne dozerala na to, aby lyžice nezaborili príliš hlboko a nepoškodili tak krehký kostrový materiál.

Ukázalo sa, že vyslobodiť čierny mramorový náhrobok zo spleti koreňov neďalekého stromu bude riadna drina. Korene sa totiž úplne omotali okolo podstavca, akoby chceli stavebné plány prekaziť. Kmeň stromu pokrývali listy brečtana pripomínajúce hadie šupiny. Robotníci uviazali okolo pomníka laná a pokúšali sa ho vytrhnúť zo zeme. Josefine počúvala ich južanskú hatlaninu, ale duchom bola neprítomná. Firma Metro si na betonárske práce najala talianskeho dodávateľa,

a hoci robotníci v Dánsku pobudli už dlhšie ako rok, tamojšia klíma im zrejme neprospievala. Olivová pokožka tváre im totiž úplne vybledla.

Práve tento hrob nazývali poslednou baštou, pretože pozostali bojovali proti jeho sťahovaniu a prosíkali biskupa, aby zasiahol. Stavebná firma teda musela doslova kopať okolo, kým úrady žiadosť nevybavili. Biskup však pozostalým pomôcť nemohol, keďže pravidlá etického premiestnenia hrobov boli do bodky dodržané: podľa zákona trvala ochrana hrobov len dvadsať rokov. Hneď ako biskup dostal úradné oznámenie, Metro začalo pod dohľadom archeológov Mestského múzea hrob odstraňovať.

Na spornom náhrobku sa v popoludňajšej tme leskli drobné biele mramorové krídla. Josefine si pomník so záujmom prezerala. Bol nádherný a určite aj veľmi drahý.

Vtom sa ozvalo dunenie a náhrobok dopadol na zem ako sťatý strom. Tvrdý úder spôsobil jemné zemetrasenie, ktoré bolo cítiť aj vo vzdialenosti niekoľkých metrov. Náhrobok sa prelomil takmer presne uprostred. Josefine to nahnevalo.

„Hlupáci,“ zašepkala Rite, ktorá stála vedľa nej so zaťatými päťami a s prísnyim výrazom na tvári. Rita hneď odbehla k bagristovi, energicky gestikulovala rukami a zakričala nejaké slová, ktoré nepotrebovali tlmočníka. Kučeravé vlasy jej vo svetle reflektorov svietili nabiele.

Robotníci oba kusy náhrobku zviazali lanami, pripevnili ich na hák a bagrom odtiahli preč. Potom nastala ďalšia fáza. Bager pomaly odstraňoval zeminu, až lyžica narazila na tvrdý povrch a ozval sa dutý rachot. Rita im naznačila, aby pokračovali manuálne, a robotníci stroj odstavili.

Rita s Josefine podišli k hrobu a zadívali sa na obrisy tmavého štvorca.

„Zrejme to bude dub,“ poznamenala Rita. „Hrob patrí medzi novšie, ale iné stromy by dávno zhnili.“

Josefine mlčky prikývla.

Cez hlinu presvital tmavý lakovaný povrch detskej rakvičky. Vyzerala neporušená.

*

Na holú zem dopadali v monotónnom takte ťažké dažďové kvapky. Živý plot z boľerázu, kedysi pekne zastrihnutý, žil teraz vlastným životom, akoby sa aj rastliny na cintoríne búrili. Za plotom ktosi stál, napriek mrazu mu po líkach stekal slaný pot a dopadal na kožený kabát páchnuci impregnáciou. Tá bytosť cítila v srdci neprestajnú bolesť a cerila zuby. Zlosť, ktorá v nej mlčky vrela, mala čoskoro vykypieť.

Bytosť zreteľne videla, čo sa v umelom svetle reflektorov odohráva. Pripadalo jej to ako nejaké temné divadlo. Náhrobok vytrhli zo zeme a zlomili napoly. Keď dopadol na zem, ozval sa tupý zvuk, ktorý v nej vyvolal fyzickú nevôľu. V celom tele cítila nesmiernu bolesť.

Pozorovala skupinu ľudí v signálnych zelených farbách s reflexnými prvkami, ktoré svietili v tme ako dopravné značky. Videla im do tváre. Najmä jedna sa jej zdala povedomá.

Keď postava zmizla zo svojho úkrytu, zapraskal konár a čoskoro jej čiernu siluetu pohltila tma.

*

Josefine si v ostrom svetle reflektorov prezerala drobnú stehennú kosť z detskej rakvy. Na bielu celtovinu hlasno bubnoval dážď a v pozadí sa ozývalo nízkofrekvenčné vrčanie

generátora, ktorý s námahou vyrábal elektrinu do dvoch výkonných reflektorov.

Josefine potom kosť vzala do kontajnera, ktorý pripomínal obrovskú modrú kocku lega a slúžil ako dočasné pracovisko. Pustila vodu a kosť starostlivo poumývala v hlbokom oceľovom umývadle. V južných krajinách stačilo kosti oprášiť mäkkým štetcom, ale v Dánsku bola hlina mokrá a vyžadovala si zložitejšie metódy. Jedna strana rakvy bola rozpadnutá a cez dieru sa do nej nasypala hlina. Zvyšok však ostal zachovaný. Josefine položila kosť na vyleštený oceľový stôl, pričom si nevšímala intenzívne škvŕkanie v bruchu. Zosnímala ju mobilným röntgenom a sústredene hľadela na menšiu obrazovku, na ktorej sa zobrazovali čiernobiele tieň pripomínajúce zjazvenú mesačnú krajinu. Kosť bola od hlíny sfarbená do hnedá a vôbec nesmrdeľ, keďže zub času ju dôkladne očistil. Všade po okolí sa však šíril zápach kompostovej zeminy.

Josefine kosť opatrne položila na jemné sito natiahnuté v drevenom ráme, kde sa mala sušiť nasledujúcich dvadsaťštyri hodín.

Vonku sa strhol silný vietor a lomcoval kontajnerom. Z diaľky k nej doliehal krik detí, ktorý bol taký hlasný, ako keby sa nachádzali priamo na cintoríne.

Josefine na chvíľu prestala pracovať a pozrela sa na hodinky. Bolo pol ôsmej večer.

Povzdychla si, stiahla si latexové rukavice a pretrela si tvár. Rozhodla sa na ten deň skončiť. Tenkou fixkou napísala na štítok referenčné číslo a nalepila ho na poličku, kde sa nachádzal zvyšok detských kostí. Umyla si ruky v miniatúrnom umývadle a pozrela sa na seba do rozbitého zrkadla. Mala malú lebku, výrazné lícne kosti a trochu predsunutú sánku. Kučeravé pramienky vlasov, ktoré jej vypadli zo zapleteného

vrkoča, si zastrčila za uši a začala vypínať prístroje a zhasínať reflektory.

Vtom začula známe kroky a krátko nato zazrela vo dverách hranatú tvár hrobára Svenda. Josefine ho musela zháňať až v Dragøre, pretože stáli zamestnanci cintorína Assistens odmietali presúvať tisíc kostier. Svend si posunul zelenú poľovnícku čiapku nad výrazné obočie. Jeho ruky pôsobili na dlhom chudom tele nepomerne silnejšie.

„Pokojne už choďte domov,“ povedala Josefine. „Je veľa hodín, aj ja sa už zberám.“

Svend sa vystrojil na odchod, ale potom sa náhle zarazil.

„Naozaj chcete, aby... aby sme v tom pokračovali?“ opýtal sa pomaly a s istou dávkou opatrnosti.

„Prosím?“

„Nuž, celé je to nejaké divné,“ hlesol a civel do zeme. Čierne gumené čižmy mal zablatené. „Rušíme pokoj zosnulých...“

Josefine sa zamračila a pozorovala jeho zvráskavenú tvár. Zhlboka sa nadýchla. „Svend, ja vás chápem. Ale to metro sa bude stavať tak či tak a pozostatky musíme presťahovať inam. Medzitým nám aspoň poslúžia.“

Svend pomaly pokrútil hlavou. Na čiapke sa mu zaleskli kvapôčky dažďa.

Potom zodvihol zrak a zahľadel sa na ňu.

„Ale nie je pri tom ani farár,“ namietol. „A nikto mŕtvym nečíta. Ja sa za každého jedného modlím Otčenáš.“ Na chvíľu sa odmlčal. „Toto sa neskončí dobre,“ povedal varovným hlasom. „Duše strácajú domov... vidím ich, keď sa v šere prechádzam po cintoríne.“

„Ak mám byť úprimná, Svend,“ usmiala sa Josefine, pretože na jeho zvláštne spôsoby si už zvykla, „rozprávate tak, ako keby na cintorín zavítali duchovia.“

Josefine po tele mimovoľne prebehli zimomriavky.
Svend na ňu len mlčky hľadel.

„Myslím si, že potrebujeme prestávku,“ vyhlásila napokon. Rozopla si vestu a vyzliekla si ju. Reflexné vesty, ktoré im požičali v stavebnej firme, boli zelené ako jed a nesmierne škaredé, ale zástupcovia zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na ich používaní fanaticky trvali. Akoby šlo o nejaké náboženstvo.

„Mám vás odprevadiť na Jagtvej?“ ponúkol sa.

„Nie, ďakujem, Svend. Nebojím sa prejsť cez cintorín sama.“

„Dobre, tak ja padám,“ zamrmal a zmizol.

Josefine zhasla svetlo, vypla generátor a notebook si odložila do batoha. Potkla sa o jeden z hrubých káblov, ktoré boli k zemi prilepené lepiacou páskou, ale nespadla. Chvíľu šmátrala po kľúčke, až ju napokon našla a otvorila si.

Keď vyšla z kontajnera, obklopila ju hustá tma.

Z pouličných lúčok na ulici Jagtvej prenikal len veľmi slabý, žltý lúč svetla. Josefine pocítila, ako sa do nej oprel prudký vietor s dažďom a tvár sa jej okamžite potiahla studeným filmom.

Keď z tmy vyšla nejaká postava, Josefine sa zľakla.

„Kurník, to je ale zima,“ ozval sa známy nosový hlas. „Prečo si vypla reflektory? Skoro som spadla.“

„Rita! Myslela som si, že si už odišla.“

„Áno, už som mala byť dávno preč, ale niečo som ešte musela dokončiť. Vraj má v noci mrznúť.“

„Dopekla,“ zastonala Josefine, keď si uvedomila, že by to mohlo práce ešte viac zdržať.

Rita stála s otvorenými ústami, dych jej zamrzal ako biela vlajka.

„Ten Svend sa mi zdá čoraz divnejší,“ poznamenala vecne Josefine.

„Čo vymyslel tentoraz? Vari sa len nerozprával s Kierkegaardom?“

„Už tomu veľa nechýba. Vravel, že by pri odstraňovaní hrobov mal byť farár a že po cintoríne zmätene poletujú duše mŕtvych, že rušíme ich pokoj.“

Rita sa hlasno rozosmiala a zapálila si cigaretu.

„Je to fakt magor! Keby tu nepracoval, posedával by niekde na lavičke a od rána do večera by sa nalieval pivom.“

Josefine prikývla. Ritin opis bol presný. Svend sa svojím úbohým výzorom a kostnatými črtami podobal na ožratých bezdomovcov.

„Ale keď už hovoríme o pive, dohodla som sa s chalanmi z národnohistorického múzea, nechceš ísť s nami?“

„Nie, vďaka.“

Šlo o skupinu mladších mužov s dlhými bradami – síce dobre vyzerajúcich, ale príliš zažratých vedcov.

„Budeš ľutovať.“

„A nemala si náhodou ísť na rande?“ opýtala sa Josefine zvedavo.

„Až zajtra.“

„A s kým vlastne?“

„To ti neprezradím.“

„No tak!“

„Sľubujem, že budeš prvá, komu to poviem, ale zatiaľ je to čerstvé.“

Josefine si zahryzla do pery a premýšľala, či má urobiť ešte posledný pokus.

„Uvidíme sa zajtra,“ povedala Rita a podrážkou zahasila cigaretu.

Josefine prikývla.

Rita zamierila ku kontajneru.

Josefine začula v zámke štrngot kľúča a opätovné vrčanie generátora. Krátko nato už z okna vychádzalo slabé svetlo rozdelené mrežou na identické štvorce.

*

Rita po chvíli vyšla z kontajnera. Vopchala si do uší slúchadlá, utrela si nos a pustila si hudbu. Keď kráčala tmou, hudba okolo nej vytvárala vákuum.

Cítila, ako jej cez vetrovku prefukuje a ako sa celá trasie. Tešila sa na stretnutie s kolegami archeológmi, trochu sa však hnevala, že sa k nim Josefine nepridala. Pomaly sa ponárala do hudby, kráčala do jej rytmu smerom k severnému východu, ktorý ústil na Nørrebros Runddel. Vybrala sa skratkou tesne po okraji vykopávok, šikovne sa pri tom vyhýbala natiahnutým šnúram a kolíkom, ktorých polohu poznala naspamäť.

V myšlienkach sa zaoberala mŕtvymi, ktorí na cintoríne odpočívali v rakvách zapustených do zeme. Všetky mŕtvolý podstupovali proces rozkladu a ten mal vždy úplne rovnaký priebeh. Smrť mala vlastnú bezchybnú pamäť. Veta *prach si a na prach sa obrátiš* vznikla vedome. Zem bola na počiatku a konci všetkého, predstavovala večnú transformáciu, rozklad pominuteľného materiálu. Svend mal svojím spôsobom pravdu, skutočne mŕtvych rušili. Nad jeho poznámkou o dušiach bez domova sa opovržlivo zarehotala, ale teraz...

Rita na okamih zastala. Zdalo sa jej, že medzi dvoma skladbami zaregistrovala za sebou nejaký zvuk. Obzrela sa do tmy, vytiahla si z uší slúchadlá a sústredene počúvala. Na cintoríne však bolo ticho, len v holých korunách stromov svišťal vietor a z ulice doliehal hluk premávky.

Odrazu ju premkol pocit, že nie je sama. Príšerný, takmer hmatateľný pocit, že ju niekto sleduje. Blúdila pohľadom po cintoríne a zhlboka sa nadýchla. Rozpršalo sa a ešte viac začalo fučať. Bola mrazivá zima, dážď jej šľahal do tváre. Zrýchlila kroky a uprela zrak na pouličné svetlo pri Nørrebros Runddel, ktoré jej pripomínalo východ slnka na zatiahnutej oblohe.

Po chvíli si na okraji zorného poľa všimla nejaký pohyb. Zastala a snažila sa zaostriť na smrek, kde pohyb spozorovala. Zdalo sa jej, že vedľa stromu vidí obrysy nejakého človeka, ktorý tam len nehybne stojí. Alebo si to iba namýšľala? Obrysy pripomínali rozmazaný atrament. Rita na cintoríne občas narazila na ľudí aj neskoro večer. Nechápala, čo tam po zotmení hľadajú, no cintorín zrejme priťahoval pochybné existencie ako magnet.

Chvíľu premýšľala, či to nie je Svend. Možno sa pripravuje na okultnú polnočnú seansu. Pri tej predstave sa zasmiala, ale vôbec by ju neprekvapilo, keby to tak bolo.

Zažmurkala, aby z kútika oka vytlačila kvapky dažďa, a opäť zaostrila na smrek. Nič.

Napokon sa uistila, že to bola len vidina, keďže je v poslednom čase vyčerpaná a vystresovaná, a slúbila si, že na seba bude dávať lepší pozor. Ved' už má pomaly halucinácie.

Znovu sa pohla, no nepríjemného pocitu sa nevedela zbaviť.

Zrazu za sebou úplne zreteľne začula kroky, ktoré zneli ako ozvena jej vlastných. Okamžite zastala, a keď sa pomaly otočila, prekvapili ju tiché tóny písťalky. Vzápätí zaregistrovala vo vzduchu pohyb. Odrazu všetko stíchlo a Rita si uvedomila, že leží na zemi a hľadá na tmavú oblohu rozbitú

v mesačnom svite, ktorý jej reže oči. V hrudi pocítila adrenalínové pichanie a kvapky dažďa odrazu chutili ako železo. Kričala z plného hrdla a cítila, ako jej z temena steká čosi horúce. Potom sa mesiac zatiahol a ona zrazu nad sebou zreteľne videla obrisy vysokej postavy so zdvihnutými rukami. Pokúsila sa brániť, ale ruky mala ako drevené. Nohy takisto. Uvedomila si, že stráca kontrolu nad vlastným telom. Opäť pocítila silný úder ťažkého tvrdého predmetu. A potom ju lámavý zvuk praskajúcich kostí nadobro ohlušil. Z úst jej vytekala teplá krv a jej kovová chuť ju napínala. Oči mala otvorené, ale nevidela nič. Cítila neopísateľnú bolesť. Všade bolo ticho, jej výkriky stíchli ako v nejakej nočnej more. V mužských okamihoch si uvedomila, že zomrie, a upadla do bezvedomia.

*

Josefine si vykračovala v tme. Čiapku si stiahla až na uši a ruky ponorila hlboko do vreciek vetrovky, aby sa zohriali. Smerovala na juh. Odbočila na úzky chodníček, ktorý viedol popri múre cintorína paralelne s ulicou. Vysoké tisy a husté divé kry boľerázu sa jej zrastali nad hlavou do tmavého tunela. Vo výklenkoch múru stáli vedľa seba moderné aj staré rozpadnuté pomníky. Chodník bol tmavý aj cez deň a po zotmení ho len kde-tu osvetľovalo slabé svetlo ulice, ktoré prenikalo cez husté lístie. Josefine preto so sebou nosila baterku. Jej svetlo sa odrážalo od lístkov boľerázu.

Auto mala zaparkované na Jægersborskej ulici a dúfala, že sa mu nič nestalo. Naposledy jej niekto odrazil spätné zrkadlo. Povzdychla si. Jej staré Volvo bolo dlhé ako zlý rok a parkovať s ním v Kodani predstavovalo hotové utrpenie. Kolegovia zo súdneho lekárstva ho nazývali pohrebák a skutočne

vyzeralo ako vozidlo, do ktorého by sa poľahky zmestila menšia rakva.

Keď sa daždivou tmou rozľahol prenikavý výkrik, Josefine zmeravela.

Strhla si čiapku z hlavy a obrátila sa smerom, odkiaľ prichádzal.

„Rita!“ zakričala do tmy. „Si v poriadku?“

Namáhala si oči, aby niečo videla, ale dážď ju oslepoval. Neprichádzala žiadna odpoveď. Josefine sa snažila zvuk lokalizovať.

„Rita, ozvi sa!“ zakričala a rozbehla sa po chodníku naspäť k vykopávkam. Rozhodla sa skrátiť si cestu. Na listoch boľerázu sa slabučko lesklo mrazivé svetlo pouličnej lampy a dažďové kvapky žiarili ako biele kryštáliky ľadu. Haldy zeminy a hlboké jamy v čiernej pôde vrhali obrovské tieň. Josefine sa bála, že sa potkne o napnuté šnúry, ktoré tam Rita s kolegami z Mestského múzea precízne natáhala pomedzi kolíky podľa dosť nepochopiteľného systému. Na cintoríne bolo ticho, ozývalo sa len šľahanie dažďa a nevýrazný hluk áut z ulice.

Josefine okolo seba svietila baterkou, ale Ritu nikde nevidela. Potom si čupla a prehľadávala čerstvý hrob ešte stále s ostrými okrajmi. Bol však prázdny.

„Rita!“ zakričala znovu.

Odrazu jej niečo skrslo v hlave a vybrala sa k dvojitému hrobu, na ktorom pracovala začiatkom týždňa. Tmavá kopa zeminy bola vyhladená od silného lejaku.

Stála pred hrobom a v trasľavom svetle baterky sa na dne jamy pomaly zjavovali čierne obrysy. Keď sa nahla dopredu, v hĺbke sa čosi zalesklo. Uvedomila si, že v hrobe leží človek, a krátko nato pochopila, že je to Rita. Pozrela sa jej do očí,

ale Ritine oči ju nevideli. Pery mala mierne oddelené a na tvári výraz neznesiteľnej bolesti. Josefina videla, že na zostávajúcich zuboch sa Rite vytvoril červený povlak. Po tele jej prebehli zimomriavky. V jame bolo obrovské množstvo krvi, ktorá Rite pomaly stekala po tvári.

Josefine si zložila batoh, baterku si vopchala do predného vrecka vetrovky a začala zliezať do hrobu. Bol oveľa hlbší, ako vyzeral zhora. Dážď rozpustil zem na hladké blato a Josefina sa na poslednom kúsku zošmykla. Stúpila na Ritu, no nezaznamenala nijakú reakciu. Priložila ucho na jej hrud' a dúfala, že začuje tlkot srdca. Aspoň slabý náznak pulzu. Vo chvate vytiahla z vrecka nohavíc mobil. Ruky sa jej triasli tak veľmi, že ledva vyfukala číslo. Nakoniec sa jej však podarilo nielen dovolať, ale aj opísať netypické miesto, na ktorom sa nachádzala.

Zhlboka sa nadýchla, kľakla si a začala Rite dávať umelé dýchanie a masáž srdca. Kolegyňa mala zlomený nos a Josefina vedela, že sa snaží márne, pretože pri každom stlačení hrudnej kosti sa z úst vyvalila bublajúca masa krvi. Odmietala však prestať. Pokračovala v masáži, až kým nezačula, ako na ňu niekto kričí. Vzápätí ju oslepil lúč svetla.

Zdalo sa jej, že v hrobe strávila celú večnosť.

■ KAPITOLA 2

Ozvalo sa kovové škrípanie pripomínajúce zhrdzavenú hojdačku a na starej bránke sa s nevôľou pootočili pánty. Pomaly a lenivo. Vyšiel cez ňu akýsi muž a ťažkopádne pred sebou tlačil vozík, na ktorom bola upínanými gumami vo veselých pestrých farbách starostlivo pripevnená zelená plastová prepravka na mlieko so šiestimi pivami a igelitka s prázdnyimi plechovkami. Na tvári muža však nič veselé nebolo. Mal mokrú bradu a jeho dlhé, pri krku zvlnené vlasy pôsobili v porovnaní so zvyškom výzoru upravené. Na chudom tele sa mu plantala špinavá zelená vetrovka podšitá roztrhanou umelou kožušinou. Muž nemal nohavice. Nohy mal dlhé a dengľavé, kolená umazané od blata a na veľkých chodidlách mu svietili bale-rínky s remienkom.

Z úst mu trčala ušúľaná cigareta.

Keď vyšiel na Jagtvej, nerozhodne sa obzrel na obe strany. Napokon sa vydal na sever k námestiu Nørrebros Runddel.

Kráčal opatrne a zrak upieral do zeme. Premiestňoval sa trhanými pohybmi, ako keby sa bál, že stúpi vedľa.